

SREČANJE Z UDELEŽENCI OKTOBRske REVOLUCIJE

Konferenca socialistične zveze delovnega ljudstva občine Ljubljana-Siška je ob 50. obletnici oktobrske socialistične revolucije v Rusiji povabila na srečanje udeležence revolucionarnih dogodkov v Rusiji v letih 1917 do 1921 z območja občine Ljubljana-Siška. V prostorih občinske skupščine so se zbrali Alojzij Česenj in njegova žena Matilda, Ivan Oselli, Jože Pokovec in Miroslav Vidmar. Na tem srečanju so povabljeni pripovedovali svoje spomine.

Ivan Oselli je dočkal februarso revolucijo 1917. leta kot vojni ujetnik 17. avstrijskega pešpolka v vojaškem taborišču v Samarkandu. Po treh letih ujetništva v raznih taboriščih po Rusiji je postal zopet svoboden človek. Po oktobrski revoluciji je pristopil k rdeči armadi. Kot rdečearmejec se spominja spopada s „Sveto vojsko“ pred Samarkandom. V Taškentu je videl Lenina. Sodeloval je pri ustanovitvi jugoslovanske sekcije komunistične partije boljševikov v Samarkandu in bil njen sekretar. Sekcija je štela od 50 do 60 članov. V Moskvi na sverdlovski univerzi je dokončal dva politična tečaja.

Konec leta 1920 se je vrnil v domovino. Na železniški postaji v Mariboru so ga aretirali jugoslovanski žandarji. V „očiščevalnem“ zaporu v meljski vojašnici je bil zaprt 18 dni. Do prepovedi komunistične partije v Jugoslaviji je delal z Dušanom Kermavnerjem, Lemežem in drugimi.

Alojzij Česenj je bil kot avstrijski vojak 27. pešpolka zajet v Galiciji 21. novembra 1914. leta. Rusi so ga odvedli v Sibirijo. Tam so ga dodelili nekemu grofu, ki mu je obdeloval zemljo. Po zmagi oktobrske revolucije se je priključil rdečearmejecem. Postal je član ruske boljševiške partije. Iz Vladivostoka, kjer je služil v rdeči armadi, je bil premeščen v Tomsk k vojaški enoti narodne obrambe. V Tomsku je spoznal tovarišico Matildo, begunko iz Černogova v Ukrajini, ki je delala v tovarni vojaške opreme. Oktobra 1920 sta odšla iz Rusije in 21. novembra 1920 prispela v Slovenijo. V Mariboru sta bila zaprta več dni. V Ljubljani, kjer se je Česenj nasešil s svojo ženo, se je kmalu pričelo težko življenje — brezposelnost in lakota sta bila stalna spremljevalca nju-

ne številne družine.

Tudi tovariša Jožeta Pokovca in Miroslava Vidmarja so kot avstrijska vojaka ujeli v Galiciji in odpeljali v rusko ujetništvo.

Jože Pokovec je bil v vojaškem taborišču v Kijevu in nato v Pskovu. Kot vojaški ujetnik je gradil železniško progno Pskov—Riga—Petrovgrad—Murmansk. Po oktobrski revoluciji se je priključil rdeči armadi, vendar so ga Nemci kmalu ujeli. Poslali so ga na Poljsko in od tam v Judenburg. Ima red Miloša Obrenovića za zasluge v borbi za priključitev Slovenske Koroške k Jugoslaviji. 29. julija 1919 je bil demobiliziran. Leta 1920 je bil izvoljen za odbornika mestne občine Ljubljana kot član komunistične partije.

Miroslav Vidmar je bil v vojaškem ujetništvu v Belorusiji. Kasneje je delal kot mizar v neki tovarni v Odesi, kjer so izdelovali zaboje za municijo. V tovarni je dobil zvezo z boljševiki, ki jim je dajal razna poročila o položaju med delavstvom. Po oktobrski revoluciji je odšel iz Rusije. Na Madžarskem, kjer so ga zajeli pristaši Bele Kuna, se je priključil revolucio-

narnemu boju proti vladnim oblastem. Novembra 1918. leta je prišel domov v Rihenberg, kjer so ga Italijani aretirali. Kot politično nezanesljiv je bil dva meseca zaprt v Gradiški.

Ob 50. obletnici oktobrske revolucije pa ne smemo pozabiti na one tovariše, ki niso dočakali tega dne. Po do se-

med železničarji in je bil med ustanovitelji Osvobodilne fronte in komandant narodne zaščite pri ljubljanski železnici. Sodeloval je tudi s Petrom Zlatnarjem, ki ga je 11. novembra 1941 ubila eksplozija peklenškega stroja, namenjenega za miniranje železniškega mostu v Preserjah pri Ljubljani. Rožanca so kot

daj zbranim gradivom o udeležencih revolucionarnih dogodkov v Rusiji v letih 1917 do 1921 z območja sedanje občine Ljubljana-Siška so bili v rdeči armadi tudi sledeči tovariši: narodni heroj Tine Rožanc iz Pirnič pri Medvodah, železničar Peter Zlatnar, železniški uslužbenec Janez Košir, oba iz Spodnje Šiške, krojač Franc Sešek iz Medvod, delavec Janez Podgoršek iz Vodice pri Ljubljani, delavec Ivan Kavčič iz Zgornjih Gameljn in uslužbenec Jakob Mesojednik iz Trate pri Ljubljani.

Ko sta se Tine Rožanc in Franc Sešek vrnila iz Rusije, sta v Medvodah takoj ustanovila komunistično partijo, v katero sta vključila napredne delavce zlasti iz vrst železničarjev. Ob prihodu Nemcev na Gorenjsko aprila 1941 sta v Medvodah in okolici organizirala narodnoosvobodilno gibanje. Rožanc se je še posebej posvetil delu

talca ustrelili v Ljubljani 13. oktobra 1942. leta. Sešek je umrl avgusta 1945 zaradi trpljenja v internaciji. Janez Košir je že julija 1917 sodeloval z boljševiško partijo. Marca 1918 je postal rdečearmejec. Delal je v štabu komande vojaške trdnjave pri Taškentu. Po njegovi zaslugi kontrarevolucionarjem ni uspelo zasedati niti mesta niti trdnjave. Med prvimi Jugoslavlani v Taškentu je postal član komunistične partije jugoslovanske sekcije. Septembra 1919 je bil delegat na kongresu jugoslovanskih komunistov v Moskvi. Konec leta 1920 je prišel v domovino, kjer je v svojem rojstnem mestu, v Ljubljani, nadaljeval širjenje idej boljševiške partije. Med obema vojnama in med narodnoosvobodilno borbo ter v času gradnje socializma je ostal vse do svoje smrti marca 1967 zvest idejam Lenina.

Rezka TRAVEN

OSEBNI DOHODKI SE VSKLAJUJEJO S PRODUKTIVNOSTJO

Gospodarska gibanja, značilna za prvo polletje letošnjega leta, so se nadaljevala tudi v tretjem tromesečju, kar pomeni, da je napredek tako imenovanih terciarnih dejavnosti hitrejši od razvoja industrije, ki je najmočnejša gospodarska panoga v šišenski občini, kjer predstavlja industrija okoli 60% narodnega dohodka gospodarstva občine. To kažejo podatki periodičnih obračunov za obdobje januar-september. Celotni dohodek se je v gospodarstvu občine v tem obdobju povečal za 14,4%, narodni dohodek pa za 6,4%. V isti primerjavi je celotni dohodek v industriji narasel le za 5,7%, medtem ko je narodni celo za 0,4% nižji. Se izrazitejšo so te razlike, če primerjamo le obdobje julij-september. V tem času se je celotni dohodek v gospodarstvu občine povečal za 10,8%, v industriji pa le za 2,2%. Narodni dohodek je v samem tretjem tromesečju v gospodarstvu višji le za 0,1%, v industriji pa nižji za 4%.

V prvem polletju smo na splošno ugotavljali, da osebni dohodki mnogo hitreje naraščajo od narodnega dohodka, saj je narodni dohodek narasel za 8,8%, izločitve za osebne dohodke pa so bile višje za 17,8%, torej so bili osebni dohodki po porastu za 9% višji. Ista primerjava za razdobje julij-september pa kaže, da se je narodni dohodek povečal za 0,1%, izločitve za osebne dohodke za 2,8% in je razlika samo še 2,7%.

Organi upravljanja v delovnih organizacijah so torej deloma že popravili nesorazmerja v notranji delitvi dohodka in upoštevali priporočila skupščine, naj osebne dohodke vskladijo s produktivnostjo.

To se izraža tudi v sredstvih, izločenih za sklade. Leti so bili v I. polletju letošnjega leta še za 12,7% nižji od istega obdobja preteklega leta, primerjava razdobja julij-september pa kaže, da so nižji le za 3%.

Skladi in sredstva za stanovanjsko izgradnjo so v lanskem devetmesečnem obdobju znašali 134 milijonov N din, v letošnjem pa 121 milijonov N din, torej so skladi nižji za 13 milijonov N din, kar pa se po drugi strani kompenzira z višjimi sredstvi amortizacije, ki se je od 26 milijonov N din povečala na 39 milijonov N din. Povečanje skladov je opazno le v trgovini, gostinstvu in obrti, medtem ko so se v vseh drugih panogah skladi občutno zmanjšali. V industriji znaša zmanjšanje skladov 18 milijonov N din, čeprav je 10 industrijskih podjetij celo povečalo svoje sklade za okoli 4 milijone. Tudi vse gospodarske organizacije v kmetijstvu, gradbeništvu in prometu imajo nižje sklade kot lani, kar je najboljše v prometu.

Povprečno število zaposlenih v gospodarstvu občine je v desetih mesecih 1967 narastlo za 1,3%, medtem ko

se je v industriji število zaposlenih celo znižalo za 1,7%. Največji porast zaposlenih je v trgovini (14%) in gostinstvu (8,9%) zaradi povečanih kapacitet.

V skladu z nižjimi izločitvami za osebne dohodke v obdobju julij-september so tudi povprečni mesečni neto osebni dohodki naraščali z manjšim tempom kot v prvem polletju letošnjega leta. V prvem polletju je namreč znašal porast izplačanih osebnih dohodkov v gospodarstvu občine 17,6%, v obdobju januar-september pa znaša ta porast le 13,4%, kar pomeni, da so se osebni dohodki nekoliko stabilizirali. Povprečno izplačani neto mesečni osebni dohodki so v lanskih devetih mesecih znašali 826 N din, v letošnjem prvem polletju 924 N din, v devetih mesecih letos pa 937 N din. Najvišji so osebni dohodki v panogi trgovine, kjer znašajo 1.100 N din, najnižji pa v kmetijstvu (794 N din) in gradbeništvu (799 N din), medtem ko znašajo povprečni osebni dohodki v industriji, ki ima največ zaposlenih, 940 N din, kar je nekoliko nad povprečjem gospodarstva občine.

V devetih mesecih letošnjega leta so izvozile gospodarske organizacije blago v vrednosti 8.782.158 dolarjev, kar je za 11% več kot v istem obdobju lani. Povečanje izvoza v I. polletju je znašalo 9,8%, kar pomeni, da se je v mesecih julij-september tempo izvoza nekoliko povečalo.

Bojan JURČIČ

V LITOSTROJU SE VRSTE KRVODAJALCEV REDČIJO

V oktobru je predsednik občinske komisije za krvodajalstvo Rdečega križa naše občine, tovariš Ante Burič, razdelil 60 prostovoljnim krvodajalcem priznanje — značke. 21 krvodajalcev, ki so darovali kri po 10 krat, je prejelo zlate značke, 39, ki so se akcij udeležili po 5 krat, pa je prejelo srebrne značke. Vsem krvodajalcem, ki so prejeli značke, je čestital član občinske komisije dr. Edo Tepina, ki je že 63-krat daroval svojo kri.

Navzoči krvodajalci so se pogovorili tudi o zelo pogosti boleči točki: akcij se udeležujejo v glavnem le delavci (v Litostroju 95% delavcev in 5% nameščencev). Poudarili so, da bi morali biti tovariši na vodilnih delovnih mestih

(direktorji, tehnični vodje, sekretarji) prvi udeleženci in propagandisti pri krvodajalskih akcijah. Le tako Zavodu za transfuzijo ne bi bilo treba nenehno klicati posameznih krvodajalcev.

Dolgoletni krvodajalci so sami ugotavljali, da se vrste prostovoljnih krvodajalcev redčijo. Pred 6—8 leti se je akcij iz Litostroja udeležilo po 600 krvodajalcev, lanske in letošnje številke pa temu podjetju ne delajo časti (le do 200—250 krvodajalcev).

Vsi krvodajalci se spračujejo, kje je vzrok za tak padec števila krvodajalcev, saj ima prav Litostroj z upravo urejen plačan prosti delovni dan.

Rada KACIČ